

A forradalom képes krónikája

an egy közös gyásza, hiánya ifúságunknak, Magyar Katalin emléke. Kocsis Imre az egykori képzőművészeti gimnazista évfolyamtársa volt, én a tizenhat éves diáklányt, mint önkéntes ápolónőt ismertem meg 1956 október végén, a Tétényi úti kórházban, ahol sebesülten feküdtem. A Kossuth téri vérengzés túlélője voltam, ő a forradalom halottja lett, s jelképpé nőtt bennem a mártíromsága, míg Kocsis Imre egy kedves iskolatársat s a levert forradalmat gyászolta személyében tovább. Így lett a múltunk része, tizenhat évnyi földi létével életünkben, képen és versben.

Az egyik rajznak *Magyar Katalin halála* a címe. Aki nem ismerné a valóságot, azt hihetné, autó ütötte el, hiszen érintkeznek a fekvő testtel a kerekek, a karosszéria ropant tömege úgy áll fölötte, mintha az ütközéstől nyílt és maradt volna tárva az ajtó. Miközben a lány testtartása, mozdulata olyan képzetet kelt, mint aki fektéből fölkelni készül, csak még valamit megnéz, csodálkozik, szép tiszta arca nem tükröz rémületet. A diáktárs nem hitte, nem akarta halottnak elképzelni. Pedig mentőautó az a jármű, onnan szállt ki, mikor őt, a mentő angyalt lelőtték. Én már azon a napon, november 7-én hallottam a hírt, s megdöbbsentem, mintha hűgomat vagy első szerelmemet vesztettem volna el. Pedig csak kedves mosolyára emlékezhettem, s ahogy narancsgerezddel, egy addig nélkülözött, rég elfelejtett ízzel kínál. Maga volt az ártatlanság piros melegítő s jelenése, nyúlánknak tetsző, rövid hajú bakfis a mindenféle halálos veszedelmet épp csak túlélő sebesültek között.

És majd halotti képét is meg kell látnom januárban. Talán Magyar Katalin szelleme irányított terézvárosi rokonom forradalom alatt készült fotóihoz, köztük a véletlen, mégis csak nekem szóló felvételhez. És azon is, mintha aludna, bár helyzete kétségtelen, hanyatt fekszik szakadt csomagolópapírral letakarva a járdán, és csak az arca fehérlik túlvilági békeességben ballonkabátja félre csúszott kámzsája alól. Ilyen fényképet nem tarthattam a házkutatásnak kitett kollégiumban. Falun rejtettem el, a szüleimnél, mint ahogy Kocsis Imrének is titkolnia kellett a rajzát. Mégis az ötvenhatos forradalom szimbolikus alakjává érlelte bennünk az idő úgy, ahogy utóéletét is vörös átok kísérte, sírból sírba helyezték, menekülni kényszerült, s szóródott a család Győrbe, Bécsbe, Dél-Afrikába Mosonmagyaróvárról. Azt mondják, a szerelme behalt később bánatába. Így lett több az anyakönyvi nevénel a Magyar, vértanúságában a Katalin, mint ama alexandriai, akit elragadtak az angyalok vesztőhelyéről, s a mennyekig érő hegybe temettek.

Már a kórházi ágyon próbáltam írni róla, most értem, hogy miért sikertelenül, mert nem lett volna szabad a halálát kisajátítva magamra vennem. Ihletőm az

ő talált fényképe lehetett csak, melyet bújtatva őriztem, és az ötvenhatos forradalom és szabadságharc eszményét vigyáztam általa, hogy végül versbe érjen.

Kocsis Imre fiatalos elhivatottsággal, azonnal reagáló, emlékező tehetséggel kezdte el október 24-én, a második napon, a forradalom képes krónikáját. Megfestette a Rákosi-címer kitépőit olyan szenvedélyesen, mintha ő is ott lenne a zászló körül. Augusztusi *Őnarckép postásapkával* című rajzán, még a felétől látszik ez a gyűlöletes jelvény, inkább az eltökélt tekintet, a dacos, fiatalos fejtartás, s az ábrázolás biztonsága a figyelemkeltő. Olyan fiú, aki a 23-ai eseményekből nem maradhatott ki, s november eleji hazajutásáig ott volt, a sorozat szerint, az utcán, látta a járdán a hanyatt fekvő, újsággal takart áldozatot. Megkomponálta a siratás szertartását, kidolgozta a siratóasszony törött alakját. Még a MUK, a Márciusban Újra Kezdjük jelszavának elképzelt megvalósulását is. Ezek a munkák már nem iskolai feladatok. Együttérzésből születtek, s az otthon iránti ragaszkodásból makói képein. Mert ő nem emigrálhat a szülői házból, az udvarból, az utcából, szinte odakötözte magát a rajzolás, festés közben Magyarországhoz, a gellérthegyi kollégium környezetéhez, Magyar Katihoz. Egészeben ez a képsor azért lett akkor titkolni való. De még a tárgyak is elbújnak, megszabadítják maguktól teremőjüket, hogy ne legyen baj belőlük, s csak a megfelelő időben kerülnek elő. Kocsis Imre is mostanában talált korai munkáira, melyek egy tizenhat-tizenhét éves fiatalember egyértelmű világvilágképéről, biztos tehetségéről vallanak nekünk. ☒

Magyar Kati balála (1957. január)